

Αθήνα, 8 Οκτωβρίου 2025

Ερώτηση

Προς

Τον Υπουργό Εξωτερικών

Την Υπουργό Πολιτισμού

Θέμα : Αλλοίωση της οικουμενικής αξίας της Αγίας Σοφίας και της Μονής της Χώρας στην Κωνσταντινούπολη

Η UNESCO και το ICOMOS (International Council on Monuments and Sites) κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου για την κατάσταση της Αγίας Σοφίας και της Μονής της Χώρας στην Κωνσταντινούπολη.

Συγκεκριμένα, διαπιστώνουν ότι η Τουρκία δεν έχει υλοποιήσει μέχρι σήμερα τις προηγούμενες συστάσεις της Επιτροπής Παγκόσμιας Κληρονομιάς για την προστασία τους και ότι έχουν αναληφθεί νέα έργα και διευθετήσεις χωρίς προηγούμενη ενημέρωση της UNESCO.

Ειδικότερα, όπως έγραψε σε εμπειριστατωμένο άρθρο της με τίτλο “Αλλοιώνεται» η οικουμενική αξία της Αγίας Σοφίας και της Μονής της Χώρας”, στην Εφημερίδα των Συντακτών (https://www.efsyn.gr/tehnese/485270_alloionetai-i-oikouymeniki-axia-tis-agias-sofias-kai-tis-monis-tis-horas), η Ελένη Μεθοδίου, μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής της Έδρας UNESCO του Ιόνιου Πανεπιστημίου για τις απειλές κατά της πολιτιστικής κληρονομιάς και πρώην σύμβουλος στη ΜΕΑ UNESCO. Η Ελ. Μεθοδίου αφού σημειώσει ότι “η 47η Σύνοδος της Επιτροπής Παγκόσμιας Κληρονομιάς υιοθέτησε αποφάσεις (WHC/25/47.COM/17, Paris, 23 July 2025) για την προστασία της Αγίας Σοφίας και της Μονής της Χώρας” και ότι “οι αποφάσεις αυτές έλαβαν υπόψη την έκθεση αυτοψίας της αποστολής UNESCO/ICOMOS (24-27/6/2024) στην Κωνσταντινούπολη με αρμοδιότητα την εξέταση της κατάστασης διατήρησης (state of conservation) των μνημείων που περιλαμβάνονται στις ιστορικές ζώνες”, τονίζει ότι “**η αποστολή διαπίστωσε ότι δεν έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα οι προηγούμενες συστάσεις της επιτροπής από το 2020, έτος μετατροπής των δύο μνημείων σε μουσουλμανικά τεμένη, και έχουν αναληφθεί νέα έργα και διευθετήσεις χωρίς προηγούμενη ενημέρωση της UNESCO**”.

Προσθέτει δε ότι “στις Κατευθυντήριες Οδηγίες (παρ. 172) για την εφαρμογή της σύμβασης αναφέρεται ότι οποιαδήποτε αλλαγή ή βελτίωση ενός μνημείου θα πρέπει να κοινοποιείται στο Κέντρο Παγκόσμιας Κληρονομιάς και να παρέχεται επαρκής χρόνος για εξέταση από τα συμβουλευτικά όργανα πριν από τη λήψη οποιωνδήποτε μη αναστρέψιμων αποφάσεων”.

Σε ό,τι αφορά στην Αγία Σοφία σημειώνεται ότι δεν έχουν ληφθεί μέτρα προστασίας του αρχαίου μαρμάρινου δαπέδου, το οποίο έχει καλυφθεί με τάπητα, το ψηφιδωτό της Ενθρονής Παναγίας Βρεφοκρατούσας στην αψίδα είναι μόνιμα καλυμμένο με κουρτίνες, οι προσθήκες και οι διαμορφώσεις στο μνημείο για τις ανάγκες της νέας χρήσης προσβάλλουν την αυθεντικότητα και την ακεραιότητά του ενώ επιβλήθηκε τέλος εισόδου 25 ευρώ επίσκεψης στο υπερώο (το αντίστοιχο αντίτιμο για το Αρχαιολογικό Μουσείο της Κωνσταντινούπολης είναι 15 ευρώ), στον κυρίως ναό δεν επιτρέπεται η είσοδος επισκεπτών από άλλες θρησκείες ακόμα και εκτός των ωρών προσευχής, κα. “Σημειωτέον ότι, επειδή η Αγία Σοφία θεωρείται παγκοσμίως τουριστικό αξιοθέατο, πολλοί πιστοί (μουσουλμάνοι αλλοδαποί) επισκέπτονται δωρεάν τον κυρίως ναό και συμπεριφέρονται ως τουρίστες (λήψη φωτογραφιών...), αν και ο χώρος προορίζεται μόνο για λατρεία” παρατηρεί η κα Μεθοδίου.

Σε ό,τι αφορά στη Μονή της Χώρας, στο περιβάλλοντα χώρο της διαπιστώθηκε ότι έχει ανεγερθεί κτίριο εξυπηρέτησης των επισκεπτών που επηρεάζει την οπτική-αισθητική ακεραιότητα του μνημείου και αντίκειται στα Διεθνή Κανονιστικά Κείμενα για την αποκατάσταση των μνημείων (άρθρο 6 του Χάρτη της Βενετίας), ενώ η αποστολή δεν ενημερώθηκε εάν τα τρία ψηφιδωτά που καλύπτονται με κουρτίνες, θα είναι ορατά εκτός των ωρών προσευχής.

Σχετικά με τους όρους επισκεψιμότητας ακολουθείται αντίστοιχη πολιτική με την Αγία Σοφία (ανακοινώθηκε επίσημα ότι έχει επιβληθεί τέλος εισόδου 20 ευρώ από τις 19 Αυγούστου 2024).

Με δεδομένο ότι :

- Η Τουρκία που έχει υπογράψει και κυρώσει από τον Οκτώβριο του 1983 τη Σύμβαση Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς της UNESCO (που έχει υπογραφεί από 195 κράτη), έχοντας εντάξει 22 περιοχές στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς του διεθνούς οργανισμού, μεταξύ των οποίων η Αγία Σοφία, η Καππαδοκία, η Τροία, το Παμούκαλε, κα,
- Η Ελλάδα έχει κυρώσει τη Σύμβαση της UNESCO για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς με τον Νόμο 1126/1981, ο οποίος δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ Α΄ 32 στις 10 Φεβρουαρίου 1981,
- Σύμφωνα με τη Σύμβαση Παγκόσμιας Κληρονομιάς, άρθρο 6.1: *Σεβόμενοι πλήρως την κυριαρχία των κρατών στην επικράτεια των οποίων βρίσκεται η πολιτιστική και φυσική κληρονομιά και με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας που προβλέπονται από την εθνική νομοθεσία, τα κράτη-μέλη της παρούσας σύμβασης αναγνωρίζουν ότι η εν λόγω κληρονομιά αποτελεί παγκόσμια κληρονομιά για την προστασία της οποίας είναι καθήκον της διεθνούς κοινότητας στο σύνολό της να συνεργαστεί,*
- Τα κράτη-μέλη της Ουνέσκο αναγνωρίζουν ότι έχουν την υποχρέωση να προστατεύουν τα μνημεία προκειμένου να τα μεταβιβάσουν αλώβητα στις επόμενες γενιές, σύμφωνα με τη διαγενεακή αρχή της Σύμβασης Παγκόσμιας Κληρονομιάς,
- Τον Μάιο του 2024 στη Βουλή, η υπουργός Πολιτισμού, κα Μενδώνη διαβεβαίωσε ότι τα διαβήματα της ελληνικής κυβέρνησης είναι “συνεχή” και ότι η ίδια ενημέρωνε σχετικά τη γενική διευθύντρια της UNESCO, αλλά και τον (τότε) υπουργό Εξωτερικών

κ. Ν. Δένδια, επισημαίνοντας μάλιστα πως “εξαιτίας των ελληνικών διαβημάτων το θέμα συζητήθηκε στη γενική διάσκεψη της UNESCO στο Ριάντ, τον Σεπτέμβριο του 2023”,

- Τα πορίσματα της έκθεσης αυτοψίας από UNESCO και ICOMOS στην Αγία Σοφία και στη Μονή της Χώρας, στην Κωνσταντινούπολη προκαλούν βάσιμες ανησυχίες και στοιχειοθετούν τη βάση για διεθνή διαμαρτυρία της ελληνικής κυβέρνησης,
- Με δεδομένο ότι ήδη η κυβέρνηση έχει εν τοις πράγμασι αποδειχθεί αναξιόπιστη έναντι της UNESCO, καθώς δεν έχει συμμορφωθεί στις συστάσεις, αποστέλλοντας απαιτούμενα σχέδια/μελέτες, τις οποίες διατύπωσαν σε έκθεσή τους το 2023 UNESCO και ICOMOS, σχετικά με τσιμεντοστρώσεις και άλλες σχεδιαζόμενες μη αναστρέψιμες παρεμβάσεις στην Ακρόπολη των Αθηνών (κάλυψη του Ιερού Βράχου, διαπλάτυνση των Προπυλαίων κ.λπ.), που διαπίστωσαν σε αυτοψία στις 26-29 Απριλίου 2022 και για τις οποίες δεν υπήρξε προηγούμενη ενημέρωση του Οργανισμού,

Ερωτώνται κατ' αρμοδιότητα οι Υπουργοί

1. Τι θα πράξουν κατά της αλλοίωσης της οικουμενικής αξίας της Αγίας Σοφίας και της Μονής της Χώρας στην Κωνσταντινούπολη;
2. Σκοπεύουν να προχωρήσουν σε διεθνείς διαμαρτυρίες για τα όσα τεκμηριωμένα καταμαρτυρούνται στα πορίσματα των UNESCO και ICOMOS σε σχέση με τη μη τήρηση των αποφάσεων της Επιτροπής Παγκόσμιας Κληρονομιάς από την Τουρκία σε ό,τι αφορά στην προστασία της Αγίας Σοφίας και της Μονής της Χώρας, στην Κωνσταντινούπολη;
3. Θα θέσουν το θέμα της παραβίασης των αποφάσεων της Επιτροπής Παγκόσμιας Κληρονομιάς από την Τουρκία στη ΓΣ της UNESCO;

Οι Ερωτώσες Βουλευτρίες και οι Ερωτώντες Βουλευτές

Δούρου Ειρήνη (Ρένα)

Καλαματιανός Διονύσιος

Βέττα Καλλιόπη

Γαβρήλος Γεώργιος

Μεϊκόπουλος Αλέξανδρος

Μπάρκας Κωνσταντίνος (Κώστας)

Νοτοπούλου Αικατερίνη (Κατερίνα)

Παπαηλιού Γεώργιος

Παππάς Νικόλαος

Τσαπανίδου Παρθένα (Πόπη)

Ψυχογιός Κωνσταντίνος